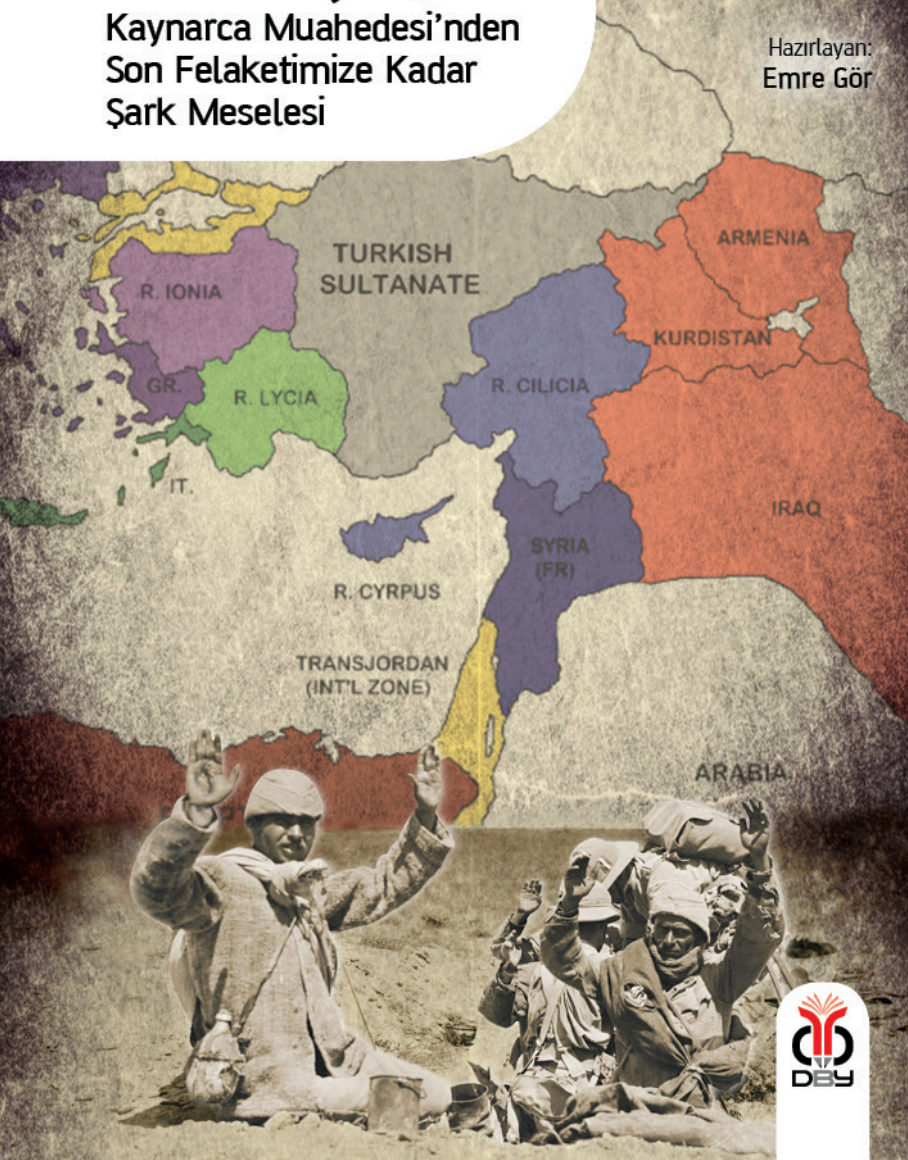

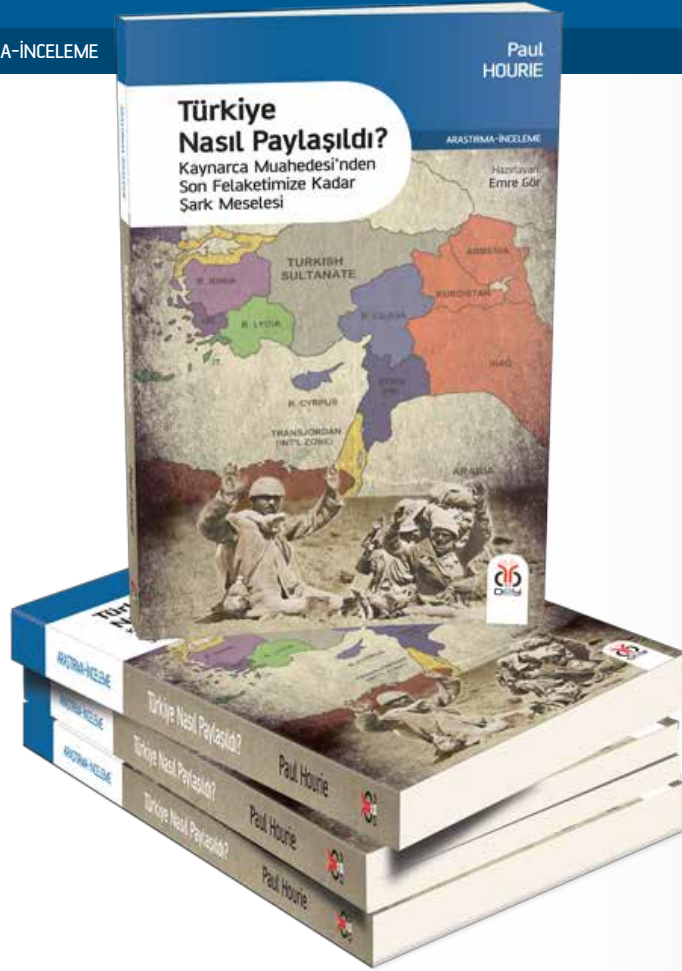
Türkiye Nasıl Paylaşıldı?

Kaynarca Muahedesi'nden
Son Felaketimize Kadar
Şark Meselesi

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Hazırlayan:
Emre Gör

İçindekiler

Takdim	9
Türkiye Nasıl Paylaşıldı?	17
1. Niçin Bir Şark Meselesi Mevcut?	21
2. Türkiye'nin Tehdit Edilmesi	29
3. Rumların Bağımsızlığı ve Sırların Muhtariyeti	33
4. Avrupa'nın Türkiye'yi Himaye Etmesi	39
5. Bir Kongre Kararlarının Ne Kıymeti Varmış?	47
6. Rusya'nın İntikam Teşebbüsü	51
7. Bir Kongre Kararlarının Ehemmiyeti	59
8. 1912-1913 Buhranı	65
Son Söz	77
Dizin	81
Tıpkıbasım	87

TÜCCARZADE İBRAHİM HİLMİ (ÇİĞİRAÇAN), 1879 yılında Tuna boyunda bir Romanya kenti olan Tulça (Tulcea)'da doğmuştur. Aslen Kazanlı olup Romanya muhacirlerindedir. 1883 yılında ailesiyle beraber İstanbul'a yerleşen İbrahim Hilmi, ekonomik sıkıntılar nedeni ile Ticaret Okulu'nun üçüncü sınıfında iken okuldan ayrılmak zorunda kalmıştır. Yayıncılık hayatına 1895 yılında İkdam Gazetesi'nde mürettip (dizgici) olarak atılan Çığıracan, çok sevdiği kitapçılık mesleğine, biriktirdiği beş Osmanlı altını ile 1896 yılında Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Kitabhane-i İslam adında açtığı kitapçı dükkânı ile başlamıştır. Türk yayın dünyasına askerî, ilmî, siyasî, tarihî, edebî ve kısmen de dinî eserler kazandıran İbrahim Hilmi Çığıracan, ölüm tarihi olan 12 Haziran 1963 tarihine dek yayın dünyasının bizzat içinde yer almıştır. Ölümüyle beraber kitabevi de ardında bıraktığı başarı dolu geçmişiyle birlikte Bâb-ı Âlî Caddesi'nin tarihine gömülmüştür.

EMRE GÖR, 1987 yılında Manisa'da doğdu. İlköğrenimini Üsküdar'da, ortaokul ve liseyi Gaziantep'te tamamladı. 2008 yılında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl başladığı Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ndeki yüksek lisans öğrenimini "Halep Vilâyet Sâlnâmelerine Göre Rakka (1886-1908)" isimli tezle 2010 yılında tamamladı. Yazar halen Hacettepe Üniversitesi'nde "II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı İstihbarat Ağı (1876-1909)" başlıklı doktora tezi üzerinde çalışmalarına devam etmektedir.

Takdim

XIX. yüzyıl başlarından itibaren iç ve dış etkenlerle dağılma sürecine girdiği kabul edilen Osmanlı İmparatorluğu, hâkimi olduğu geniş topraklarda Avrupa'nın büyük güçlerine karşı bilhassa diplomatik ve askerî nitelikleri ön plana çıkan bir "var olma" savaşı vermiştir. 1789 Fransız İhtilali'nin Avrupa'da ortaya çıkardığı milliyetçilik/uluslaşma akımı, önceleri diğer Avrupa imparatorluklarıyla birlikte Osmanlı İmparatorluğu'nu etkilerken, zamanla sadece Osmanlı İmparatorluğu üzerinde yoğunlaşan bir akım haline dönüşmüştür. Kuşkusuz, imparatorluğun egemenliği altında bulunan etnik toplulukların uluslaşma ve ulus devletlerini kurma yolunda Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılma girişimleri, esas olarak iç dinamiklerin ürünü olan olgulardı. Fakat büyük güçlerin Osmanlı İmparatorluğu'ndaki azınlık ayaklanmalarını çeşitli bahanelerle kışkırtmaları,

bunun sadece imparatorluğun iç etkenleriyle ilgili olmadığını ortaya koyuyordu.

Osmanlı İmparatorluğu hâkim olduğu geniş topraklar dolayısıyla çok çeşitli etnik ve dinî azınlığa sahip bir ülkeydi. Kendine has bir “millet” sistemiyle yönetilen bu azınlıkların imparatorluğun sınırları içinde çeşitli bölgelere yayılmış bulunmaları ve bu bölgelerin (Suriye, Mısır veya Makedonya gibi) başta İngiltere, Fransa ve Rusya olmak üzere “Düvel-i Muazzama”nın ilgi alanı olması, azınlıkların haklarını korumak bahanesiyle yabancı devletlerin sık sık Osmanlı iç işlerine müdahalesine sebep olmuştur. İngiltere’nin Hindistan yolunu kontrol altına alma, Fransa’nın Suriye ve Lübnan’a hâkim olma, Rusya’nın ise sıcak denizlere inme emelleri çerçevesinde açıkça görülen bu müdahale politikası, 1800’lerin başından itibaren Balkanlarda başlayan uluslaşma aşamasında “parçalayıp paylaşma” politikasına dönüşmüştür.

Sanayi devrimiyle başlayan Avrupa erken kapitalizminin yerini 1860’lardan itibaren emperyalist sömürgeciliğin almasıyla, büyük güçler arasında dünyanın nüfuz alanları olarak paylaşılması süreci hız kazanmıştır. Tarihin en büyük sömürge imparatorluklarını kurmuş olan İngiltere, Fransa, Rusya, Amerika Birleşik Devletleri ve İspanya ile birliğini tamamladıktan sonra Almanya, XIX. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde dünyanın %90’ına yakınını sömürgeleştirmişlerdi. XIX. yüzyıldan itibaren Avrupa devletlerinin

bu sömürgecilik faaliyetleri, sömürülecek başka topraklar kalmadığı için Osmanlı, İran ve Çin gibi kadim imparatorlukların üzerinde yoğunlaşmıştı. Bunlardan Osmanlı İmparatorluğu’nun sömürgeleştirilme çabası büyük oranda silah zoruyla olmuştur. Osmanlılar Karlofça (1699) ve Berlin (1878) Antlaşmalarıyla büyük topraklar kaybettikten başka, Fransa’nın Cezayir (1830) ve Tunus’u (1881), İngilizlerin Mısır’ı (1882) ve İtalyanların da Trablusgarp’ı (1912) işgal etmelerini engelleyememişlerdi. Tüm bu işgaller, büyük devletlerin her birinin farklı dayanakları olan geleneksel çıkar ve emelleriyle ilintiliydi.

Bu kavgada, Osmanlı tebaası olan Hıristiyan toplulukların yaşadığı topraklar Avrupa’nın büyük güçlerinin kışkırtma ve ayrılık çıkarma çabalarının birincil ve en yoğun olduğu bölgelerdi. İnanca dayanan “din kardeşliği”, etnik kökene dayanan “Slav kardeşliği” gibi kalıplar ile “din ve ırk kardeşlerimizi Müslüman/Türk zulmünden kurtarmak” gibi söylemler, başta Rusya olmak üzere batılı güçlerin Osmanlı topraklarını paylaşmak için kullandıkları araçlardandı. Bu noktadaki başlıca gerekçe ise çok daha eskilere dayanıyordu: “Şark Meselesi’nin halli”.

XIX. yüzyılda Batılı diplomatlarca politik bir terim olarak kullanılmaya başlanan Şark Meselesi’nin tarihî kökenleri oldukça eskidir. Bu terimle anlatılmak istenen husus, 1071’den (Malazgirt Meydan Muharebesi) 1918 ya da 1923’e (Osmanlı İmparatorluğu’nun

sonu) kadarki Hıristiyan Batı âlemiyle Türk-İslâm âlemi (Selçuklu-Osmanlı Devletleri) arasındaki münasebetlerin tümüdür. Zaman ve mekana bağlı olarak bu münasebetlerin çeşitli adlar altında ve değişik şekillerde ortaya çıktığını görüyoruz. Hangi ad ve şekilde olursa olsun Batı âlemi, Selçuklu-Osmanlı İmparatorluklarında Hıristiyanları ilgilendiren herhangi bir konuyu Şark Meselesi adı altında ele almıştır. Türklerin Anadolu'ya girmeleri ve 1071'de Malazgirt'te Bizans'ı mağlup etmeleriyle “mesele” ortaya çıkmıştır.

Şark Meselesi'ni iki safhada ele almak mümkündür. Birinci safha 1071-1683 (Malazgirt Zaferi-Viyana Bozgunu) tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu safhada Türkler Batı'ya doğru ilerlemektedirler. Anadolu ve Rumeli Türk vatanı yapılmıştır. Türkler, Asyalı bir kavim olarak Anadolu ve Rumeli'yi yurt tutmakla kalmamışlar, aynı zamanda Hıristiyanlığın karşısında Müslümanlığın hâmilliğini ve İslam dünyasının liderliğini de üstlenmişlerdir.

Avrupa için birinci safhada Şark Meselesi'nin hedefi Hıristiyanlarla meskûn toprakların (Anadolu, Balkanlar vs.) Türkler tarafından fethini engellemektir. Batı bu hedefine ancak, 1683'te Türklerin Viyana önlerinde mağlup olması ve 1699 Karlofça Antlaşması'nın imzalanmasıyla varabilmiştir. Artık Türkler Viyana'da durdurulmuştur. Böylece birinci safha tamamlanmış ve sona ermiştir. 1683 yılından itibaren Şark Meselesi'nin ikinci safhası başlamıştır. Bu sefer, Avrupa taarruzda,

Türkler savunmadadır. Haçlı zihniyeti ağırlıklı olarak sürdürülen Şark Meselesi'ne, ikinci aşamada, özellikle XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren emperyalist zihniyet de ilave edilmiştir. Bu görüşe göre Türkler Rumeli ve Anadolu'dan tamamen atılmalı ve geldikleri topraklara geri gönderilmeliydiler. Netice itibarıyla, 1683-1918/1923 yılları arasında Şark Meselesi'nin tamamen Türklerin zararına geliştiğini ve nihai hedefinin de Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalayıp yıkmak olduğunu tarih ispat etmiştir.

Fransız ilim adamı Paul Hourie'nin “Türkiye Nasıl Paylaşıldı?” adıyla Tüccarzade İbrahim Hilmi tarafından Türkçeye tercüme edilen bu eseri, kısaca açıklamaya çalıştığımız Şark Meselesi ve Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılma süreci hakkında Balkan Savaşları'nın (1912-1913) hemen ardından yazılmış bir eser olarak dikkate değerdir. Kitabın başlarından itibaren hemen dikkati çeker ki, eser “Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılması” meselesine Avrupa/Batı âlemi bakış açısıyla yorumlar getirmektedir. Tüccarzade İbrahim Hilmi'nin bu eseri Türkçeye çevirmesindeki amacının, bu bakış açısını okurlarının dikkatine sunarak artık bir uyanmanın hâsıl olmasını sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Zaten İbrahim Hilmi sahibi olduğu Kitabhane-i İslam ve Askerî Yayınevi'nde, Osmanlı İmparatorluğu'nun uğradığı felaketlere dikkat çekip ülkede fikrî ve ilmî uyanışı sağlamak amacıyla “Kitabhane-i İntibah (Uyanış Kütüphanesi)” adlı bir dizi eser neşretmiştir. Elinizdeki

bu çalışma da Kitabhane-i İntibah serisinin on birinci eseri olarak Rumi 1329 (1913) yılında yayımlanmıştır. Eser altmış altı sayfadan müteşekkil olup Matbaa-yı Hayriye ve Şürekâsı'nca basılmıştır. Eserin giriş bölümünde Paul Hourie'nin önsözüne yer veren İbrahim Hilmi, dikkat çekici bir tespitte bulunarak; "... Emin olmalıyız ki, siyasi ve içtimai hayatımızda bu kararsızlık, zihinlerimizde bu cehalet bâki kalacak olursa, Rumeli'nin başına gelen felaket aynıyle Anadolu'ya da intikal edecektir; çünkü aynı ihtiraslar Anadolu hakkında da geçerlidir." der.

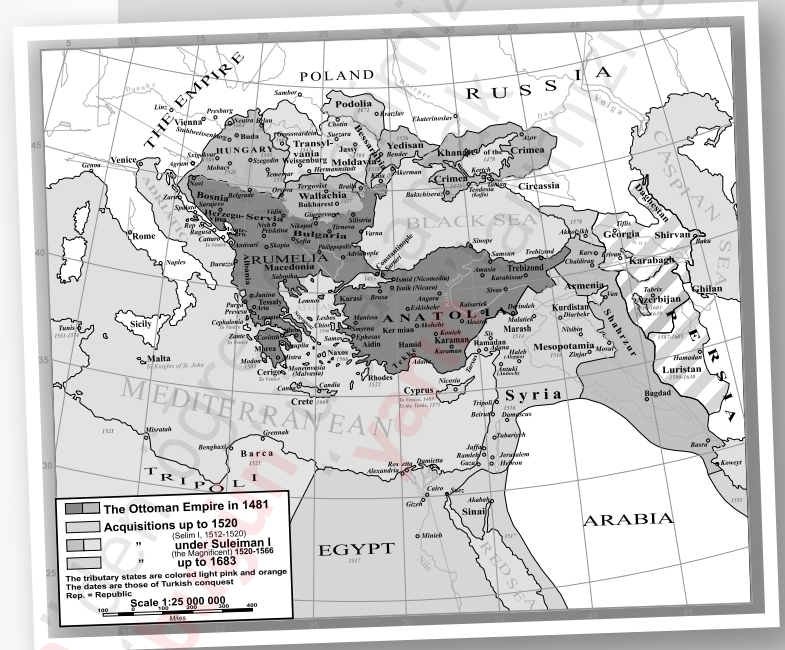
Eserin giriş bölümünü takip eden diğer bölümleri "Niçin Bir Şark Meselesi Mevcut?", "Türkiye'nin Tehdit Edilmesi", "Rumların Bağımsızlığı ve Sırların Muhtariyeti", "Avrupa'nın Türkiye'yi Himaye Etmesi", "Bir Kongre Kararlarının Ne Kıymeti Varmış?", "Rusya'nın İntikam Teşebbüsü", "Bir Kongre Kararlarının Ehemmiyeti" ve "1912-1913 Buhranı" başlıklarını taşımaktadır. Eser Tüccarzade İbrahim Hilmi'nin "Bu son felaketler artık bizim için bir ibrete sebep olur, zannederiz" sözüyle sona erer.

Eserin okurlara faydalı olmasını temenni ediyor ve bu tür eserlerin okur ve araştırmacılarla buluşmasını sağlayarak bilim ve kültür hayatımıza önemli hizmetlerde bulunan Dün Bugün Yarın Yayınları'na içten teşekkür ediyorum.

Emre Gör
Ankara, 2016

Paul Hourie

Türkiye Nasıl Paylaşıldı?

1638'de Osmanlı Devleti zirvesinde üç kıtada toprağa hakimdi

Kaynak: tr.wikipedia.org/wiki/Doğu_Sorumu (E.T.: 15.03.2016)

Türkiye Nasıl Paylaşıldı?

Türkiye'nin paylaşılması Şark Meselesi'nin esasıdır. Balkan hükümetlerinin son teşebbüsleri üzerine bu mesele tekrar mevzubahis olmuştur. Mezkûr devletler tarafından icra olunan harp¹, Rumeli'nin yeniden paylaşılmasıyla neticelenmiş ve bu meseleye Düvel-i Muazzama² diplomasisi de müdahale etmiştir. Şimdi, meselenin son safhasını açıkça anlamak icap eder. Fakat bu safha, bir tekerrürden ibaret olduğu gibi failleri de meçhulümüz değildir. Yirminci asır, bu faillerin yine aynı mesele karşısında mevki aldıklarını görmüş ve bu vaziyet -söz konusu devletlerin köklü menfaatlerine göre- hiç değişmemiştir. Bu sebepten dolayı Şark

¹ 1912-1913 Balkan Savaşları kastedilmektedir (hazırlayanın notu).

² Düvel-i Muazzama: Büyük güçler, büyük devletler anlamına gelen ve "Avrupa'nın büyük devletleri" anlamında kullanılan Osmanlıca bir tabir (h.n.).

Meselesi'nin halinde her hükümetin ananevi bir hareket tarzı vardır ki son Balkan meselesinde de bu noktayı nazar-ı itibara almamak mümkün değildir. Bundan başka, her hükümetin köklü menfaatlerinin bulunması, daimi ve mevzubahis edilen meselelerin de genel itibariyle birbirine benzer olması hasebiyle, bu sayede meydana gelen birlik ve dayanışma³ mevcut durumu son derece açık bir şekilde koymaktadır.

İşte bu dayanışmayı göstermek ve bugün efkâr-ı umumiye⁴ heyecana getiren bir meseleyi aydınlatmak için bu ufak kitap vücuda getirilmiştir. Kitapta âlimâne mütalalara dayanılmıştır ve harp olayları yalnız neticelerini izah için tekrar olunmuştur. Hükümetler, kendilerini idare eden kişilerin isimleriyle değil, temsil ettikleri kavmin ismi ile gösterilmiş ve bu sayede söz konusu hükümetleri tahrik eden menfaatlerin bugün bâki olduğu açık bir surette anlatılmıştır.

Paul Hourie

**

Eserin müellifi Paris Darülfünunu (Üniversitesi) müallimlerinden Paul Hourie, Şark Meselesi'ne, yani Türkiye'nin paylaşılmasına dair yazdığı eserin giriş bölümünde bu kısa mütalalarda bulunur. Paul Hourie'nin bu eseri, biz Osmanlılar için gayet mühimdir. Bu sebepten hiçbir tabirini değiştirmeden aynen tercüme ediyoruz. Bu eser, evvela Şark Meselesi'nin sade ve açık bir hülâsasıdır.⁵ İkinci olarak, başımıza gelen felaketlerin siyasi menşelerini, Osmanlı İmparatorluğu'nu paylaşmaya karar veren devletlerin hareket tarzlarını, aralarındaki ihtiras ve rekabetlerin esasını gösterir bir rehberdir. Bizim için bu eserden edilecek istifade, vatanımıza göz diken devletlerin temayüllerini bilmek, ona göre insan olmanın, medenî Avrupa'da yaşayabilecek fikir ve irfan kazanmanın çaresine bakmaktır. Yoksa, emin olmalıyız ki, siyasi ve içtimaî hayatımızda bu tezebzüb⁶, zihinlerimizde bu cehalet bâki kalacak olursa, Rumeli'nin başına gelen felaket aynıyle Anadolu'ya da intikal edecektir. Çünkü aynı ihtiraslar, Anadolu hakkında da geçerlidir.

Tüccarzade İbrahim Hilmi

³ “Birlik ve dayanışma”dan kasıt, büyük devletlerin I. Dünya Savaşı öncesi “İttifak” ve “İtilaf” devletleri olarak birleşmeleridir (h.n.).

⁴ Efkar-ı Umumiye: “Kamuoyu” anlamına gelen Osmanlıca tabir (h.n.).

⁵ Hülâsa: Özet (h.n.).

⁶ Tezebzüb: Kararsızlık (h.n.).

1

Niçin Bir Şark Meselesi Mevcut?

Bir Şark Meselesi mevcut; çünkü Orta Asya'dan gelen Türkler, Moğollar Orta Çağlardan beri Doğu Avrupa'yı istila etmişler, oralarda hâkimane yerleşmişlerdir. Ehl-i salibin¹ muvaffakiyetsizliği, muhtelif Avrupa hükümetlerinin dâhili teşkilatında duraklama devrinin ortaya çıkması, Kostantiniyye'deki Rum İmparatorluğu'nun² uğradığı fetret, on dördüncü asırdan sonra Türklerin batıya doğru muzafferane yürümelerini kolaylaştırmıştı. 1389'da (Hicri 791) Kosova Meydan Muharebesi'nden sonra Sırp Krallığı'nın yıkılması; 1453'te (Hicri 857) Kostantiniyye'nin ele geçirilmesi ile Rum İmparatorluğu'nun ortadan kalkması; 1529'da (Hicri 932) Budapeşte'nin zaptı ile beraber

¹ Ehl-i Salib: Hıristiyanlar, Haçlılar (h.n.).

² Bizans İmparatorluğu (h.n.).

Dizin

1905 Rusya-Japonya Savaşı	61	Atina	35, 66
		Avrupa	9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27, 30, 31, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 51, 53, 54, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 77, 78, 79
A		Avusturya	22, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 40, 41, 42, 47, 49, 51, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75
Abdülhamid (II)	52, 53, 54, 55, 60, 62, 63	Ayastefanos Muahedesi	55, 57
Abdülmecid	44, 49	B	
Adalar Denizi	61, 69, 74	Bağdad	26
Akdeniz	25, 26, 27, 31, 43, 79	Balkan Harbi	54
Aleksandr Cuza	48		
Aleksandr de Battenberg	60		
Aleksandr (II)	36, 47, 60		
Aleksandr Obrenoviç	67		
Almanya	10, 24, 33, 34, 49, 56, 57, 61, 67, 73, 75		
Anadolu	12, 13, 14, 19, 74, 75		
Arnavutluk	67, 70, 72, 79		

Balkan Hıristiyanları 25, 27, 36, 69
Balkan hükümetleri 17, 65, 66, 67
Balkan ittifadı 68
Balkan kavimleri 56
Balkan(lar) 10, 12, 24, 55, 57, 62, 68, 69
Balkanlardaki Hıristiyan hükümetler 37
Balkanlardaki Slav cemiyeti 51
Balkanlarda Müslümanlar 52
Balkan meselesi 18, 55
Balkan Savaşları 13, 17
Balkan Slavları 26
Balkan statükosu 70
Balkan Yarımadası 68, 72, 78
Baltık Denizi 25
Belgrad 29, 36, 66
Berlin Antlaşması 11
Berlin Konferansı 27
Berlin Kongresi 56, 57, 59, 60, 61, 65
Bismarck 56
Boğazlar 25, 27, 30, 41, 42, 43, 49, 53, 74, 75
Boğdan 39, 44
Bosna 29, 55, 57, 61
Bukovina 30
Bulgaristan 52, 55, 56, 60, 61, 66, 67, 68, 73, 74
Bulgarlar 24, 54, 55, 65, 66, 67, 69
Bükreş 40
Büyük Petro 25

C
I. Carol (I) (Şarl de Hohenzollern) 48, 67

Ç
Çanakkale Boğazı 42
Çekler 74
Çeşme Limanı 30

D
Debre 69
Düvel-i Muazzama 10, 17, 25, 48, 52, 53, 60, 62, 67, 68, 73, 77

E
Edirne Muahedesi 35, 40
Eflak 39, 44
Epir 61, 70
Ergiri 69

F
Ferdinand 60, 67, 68
Filibe İhtilali 60
Fransa 10, 11, 26, 31, 33, 35, 40, 42, 43, 48, 49, 57, 61, 73, 78
Fransa İnkılabı 33

G
Genç Türk Fırkası 50, 52
Genç Türkler 52, 54, 63

George (Yunanistan Kralı) 62, 67
Girit 61, 62, 67

H
Habsburg(lar) 22, 29
Hersek İhtilali 53
Hırvatlar 74
Hünkâr İskeleyi Muahedesi 41, 42

I
Islahat Fermanı (1856 Fermanı) 49

İ
İngiltere 10, 26, 31, 35, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 49, 51, 53, 55, 56, 59, 62, 67, 70, 71, 72, 74, 75
İpek 69
İstanbul 25, 27, 28, 30, 31, 37, 40, 41, 43, 51, 52, 55, 66, 69, 71, 79, 87
İstanbulof 60, 68
İşkodra 69, 71, 72
İtalya 24, 67, 70, 72, 79

J
Japonlar 61
Joseph (II) 27, 30

K
Kanun-ı Esasi 40, 54
Karadağ 52, 55, 57, 67, 70, 71
Karadeniz 25, 31, 41, 42, 43, 49, 74
Kara Yorgi 36
Karlofça Antlaşması 11, 12, 22
Katerina (II) 27, 31, 40, 42
Kaynarca Muahedesi 30, 39
Kıbrıs 55
Kırım Harbi 26, 43, 49
Kosova Meydan Muharebesi 21
Kostantiniyye 21

L
Londra 42

M
Macaristan 22, 29, 73, 74
Macar Krallığı 22
Macarlar 74
Mahmud (II) 23, 40, 41, 53
Makedonya 10, 55, 57, 62, 63, 65, 66, 68
Manastır 69
Maria Theresia 30
Meclis-i Mebusan 79
Mehmed Ali Paşa (Mısır Valisi) 34
Mençikof 42
Metternich 33, 40, 78

Mısır 10, 11, 34, 40
Midhat Paşa 52, 54
Miloş Obrenoviç 36
Moğollar 21
Murad (V) 52
Mürzsteg 63

N
Napolyon (Bonapart) 33, 36
Napolyon (III) 43, 48
Navarin 35
Nikola (I) 31, 40, 43

O
Orta Asya 21
Osmanlı İmparatorluğu 9, 10, 11, 13, 19

P
Paris Kongresi 43, 47, 48, 49, 51, 59, 60
Piyer Karacorçeviç 67
Polonya 25
Prizren 69
Prusya 49

R
Romanya 25, 48, 54, 55, 57, 59, 67, 73, 74
Romenler 24, 30, 39, 40, 44, 54
Rum İmparatorluğu 21
Rusya 10, 11, 14, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 34, 35, 36,

37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75

S
Sakız kıtali 53
Selanik 27, 29, 52, 61, 69, 72
Selim (III) 36
Serfice 69
Sırbistan 29, 36, 48, 53, 55, 57, 60, 61, 67, 70, 73

Sırp Krallığı 21
Sırpplar 36, 52, 53, 57, 65, 69, 73, 74
Sivastopol 43
Slavlar 26, 71, 73
Slovenya 61
Sofya 60, 66
Suriye 10, 40

Ş
Şark Meselesi 11, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 22, 24, 28, 29, 31, 34, 45, 47, 49, 51, 55, 56, 65, 69, 70, 74, 75, 77, 80
Şarl de Hohenzollern (I. Carol) 48, 67

T
Talleyrand 78
Taşlıca 69

Tesalya 61
Trablusgarp 11, 79
Tuna 24, 29, 30, 31, 35, 43, 47, 74
Türk İmparatorluğu 23, 26, 27, 48, 63
Türkiye 13, 14, 15, 17, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 50, 51, 55, 56, 60, 66, 67, 77, 78
Türkler 12, 13, 21, 22, 23, 24, 29, 30, 34, 36, 54, 60, 61, 62, 68

Ü
Üçlü İtilaf 71, 72
Üçlü İttifak 70
Ülgün 69

V
Vardar 74
Viyana 12, 22, 33, 74

W
Wilhelm (II) 49, 63

Y
Yanya 69
Yeniçeri 23, 36
Yenipazar 69
Yunanistan 35, 48, 61, 62, 66, 67, 69

اولمق حسييله ، بوسايهده حصوله کلن وحدت، تسلسل ووضوح احوال حاضره في صوگ درجه واضح برشکله قويمقده در . ايشته بوتسلسلی کوسترمک و بوکون افکارعموميه في هيجهانه کتيرين برمسئله في تنوير ايتمک ايچون شو اوافق کتاب وجوده کتيرلمشدر . کتابده عالمانه مطالعه لردن توقي ايدلمشدر، وقوعات حربه يالکيز نتيجه لريني ايضاح ايچون تکرار اولونمشدر . حکومتلر ، کنديلريني اداره ايدن ذواتک اسملريه دکل ، تمثيل ايله دکلري قومک اسمي ايله کوسترلمش و بوسايهده حکومتلر مذکورہ في تحريک ايدن منافعت اليوم باقي اولدیني آچيق بر صورتده آکلاتيلمشدر .

مؤلف اثر ، پارس دارالفنونی معلملرندن پول هوری ، شرق مسئله سنه یعنی تورکيه نك پايلاشمانه دائر يازدیني اتوک مقدمه سنده شو مختصر مطالعاتده بولونيور . پول هوري نك بو اثری ، بز عثمانيلر ايچون غایت مهمدر . بوسيبدن هيچ بر تعبيری دكيشد برمه دن عیناً ترجمه ايدیور . بو اثر، اولاً شرق مسئله سنك ساده وواضح بر خلاصه سيدر . ثانياً باشمزه کلن فلاکتلرک سياسي منشالريني ، عثمانلی امپراطورلغني تقسيمه قرار ویرن دولتلرک طرز حرکتلريني ، آره لرندکي احتراصات ورفايتلرک اساسی کوسترر بر رهبردر . بزم ايچون بو اثردن ايديله جک استفاده ، وطنمزه کوز دیکن دولتلرک تمایللريني بيلمک ، اوکا کوره آدم اولمانک ، مدنی اوروپاده ياشاييبيله جک فکرو عرفان

اكتساب ايله نك چاره سنه باقتدر . يوقسه ، امين اولمالی بزه ، حیات سياسي و اجتماعيه مزده بوتذبذب ، دماغلر يمزدده بوجاهالت باقي قالاجق اولورسه ، روم ايلينک باشنه کلن فلاکت عينيله آناطولی يهده انتقال ايديه جکدر . چونکه عين احتراصات ، آناطولی حقندهده جاريدر .

تورکيا ناصل پايلاشيلدى ؟

يېچون بر شرق مسئلهسى موجود ؟

بر شرق مسئلهسى موجود ؛ چونکه اورتا آسيان کلن تورکلىر، موغوللار قرون وسطان برى شرقى اورويابه استيلا اتمشلىر، اورالزده حاکنه يرلشمشلىردر . اهل صليک موفقيتسزلىكى ، مختلف اوروپا حکومتلىرىنىڭ داخلى تشكىلاتنده دورتوقفك زههورى ، قسطنطينيه ده كى روم ايمپراطورلغنىڭ دوچار اولدغى فترت ، اون دردنچى عصر دن صوكر ا توركلرك غربه طوغرو مظفرانه يورويشلىرىنى قولايلاشديرمشدى . ۱۳۸۹ (۷۹۱ هـ) ده قوصوه ميدان محاربه سندن صوكر ا صرب قراللىغنىڭ سقوتى ؛ ۱۴۵۳ (۸۵۷ هـ) ده قسطنطينيه نك ضبطى ايله روم ايمپراطورلغنىڭ سقوتى ؛ ۱۵۲۹ (۹۳۲ هـ) ده بودايسته نك ضبطى ايله برابر ماجار قراللىغنىڭ سقوتى ؛ ايشته بونلر، بومظفرانه يورويشك باشلىجه مرحاله لىرىنى تشكىل ايله مشدى . حتى اون آلتىچى واون يدنچى عصر لرده ، هابسبورغلرك پايتختى ، (ويانه) بيايه ، برچوق

توركيانك پايلاشيلماسى شرق مسئلهسنىڭ اساسيدر . بالقان حكومتلىرىنىڭ صوڭك تشبىلىرى اوزرىنه بومسئله تكرر موضوع بحث اولمشدر . دول مذكوره طرفدن اجرا اولونان حرب ، روم ايلينك يگىدن پايلاشيلماسنه نتيجه ويرمش ، بومسئله يه دول معظمه ديپلوماسيسى ده مداخله ايله مشدر . شمدى ، مسئله نك صوڭك صفحه سنى واضحا آكلامق ايجاب ايدر . فقط بومسئله ، بر تكرر دن عبارت اولدغى كى فاعللىرى ده مجهولنر دكلدر . يكر منجى عصر ، بومسئله قارشى سندن اخذ موقع ايتدكلرىنى كورمش ، بوو وضعت - مذكور حكومتلرك منافع اساسى لىرىنه كوره - هيچ ديكشمه مشدر . بوسيه مبنى شرق مسئلهسنىڭ حلنده هر حكومتك عنعنوى برخط حركىتى واردركه صوڭك بالقان مسئله سندن ده بونقطه يى نظر اعتباره آمامق قابل دكلدر . بوندىن باشقه ، هر حكومتك منافع اساسى سى دائمى ، بوموضوع بحث ايدىلن مسئله لرده هيئت عموميه سى اعتباريله ينه بر برينه مشابه

کتابخانہ انتخاب

عدد : ۱۱

تورکيا
ناصيا يلا شيدك

قائما رجه معاھدہ سنڊن صوك فلا كتمزه قدر شرق مسٿاسي

محرري :

پارس دارالفنوني . معلمارندن

پول هوري

طابع و ناشرى

ابراهيم حلمى

در سعادت

کتابخانہ اسلام و عسکرى

۴۶ — باب على جاده سى — ۴۶

۱۳۲۹

مطبعة خيريه و شرکاس

تورکيا

ناصيا يلا شيدك

قائما رجه معاھدہ سنڊن صوك فلا كتمزه قدر شرق مسٿاسي

محرري :

پارس دارالفنوني . معلمارندن

پول هوري

Türkiye Nasıl Paylaşıldı?

Kaynarca Muahedesi'nden
Son Felaketimize Kadar
Şark Meselesi

XIX. yüzyıl başlarından itibaren iç ve dış etkenlerle dağılma sürecine giren Osmanlı İmparatorluğu, hâkimi olduğu geniş topraklarda Avrupa'nın büyük güçlerine karşı bilhassa diplomatik ve askerî nitelikleri ön plana çıkan bir var olma mücadelesi vermiştir. Yıkılışına kadar sürecek olan bu mücadele sırasında Osmanlı İmparatorluğu, kimi zaman 1856 Paris Kongresi'nde olduğu gibi Avrupalı büyük güçlerin himayesine girmiş, kimi zaman da bir an önce parçalanıp paylaşılması gereken bir ülke olarak görülmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş toprakları üzerinde çıkarları bulunan üç büyük devlet, Rusya, İngiltere ve Fransa, imparatorlukta Hıristiyan toplulukları kıskırtmak suretiyle Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılma zeminini hazırlamışlardır. Bu devletlerden Rusya, Padişah III. Ahmed'in çağdaşı olan Çar I. Petro'dan (1672-1725) itibaren Balkanlara yakın ilgi duymuş, bu bölgeleri kendine bağlamak için her fırsatı değerlendirmiştir. İngiltere ise 1878 Berlin Antlaşması'ndan sonra, tüm XIX. yüzyıl boyunca uyguladığı Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçerek önce Ermenileri, daha sonra da Kürtleri ve Arapları ayrılıkçı fikirlerle ayaklandırmaya çalışmıştır. Fransa'nın da Mısır ve Suriye üzerindeki emelleri malumdur.

Büyük devletlerin bu emellerine XIX. yüzyıl boyunca direnen Osmanlı İmparatorluğu, Balkan Savaşları'ndan (1912-1913) yenik çıkmasından sonra yüzlerce yıldır Türk toprağı olan Balkanları kaybederek dağılma sürecine iyiden iyiye girecektir.

Paris Üniversitesi öğretim üyelerinden Paul Hourie tarafından Balkan Savaşları'nın hemen ardından kaleme alınan ve Tüccarzade İbrahim Hilmi tarafından Osmanlı Türkçesine çevrilen elinizdeki bu eser, Osmanlı İmparatorluğu'nun Şark Meselesi kapsamında adım adım nasıl parçalanmaya doğru gittiğini ele alan orijinal bir kaynak niteliğindedir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN: 978-605-4635-18-4

9 786054 635184